

Literatură și religie în spațiul contemporan românesc

Drd. Adriana STANCIU TOPÂRCEAN
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Abstract: This paper analyses the connection between religion and literature, with a special focus on the Romanian Cezarina Adamescu's poetry.

Keywords: literature, religion, Cezarina Adamescu.

Literatura este o artă ce poate interfera cu religia, deoarece au puncte comune, în literatura română contemporană.

Întotdeauna a existat o legătură strânsă interdisciplinară între literatură și religie. Religia a fost abordată diferit și din punct de vedere subiectiv de foarte mulți autori.

Una dintre autoarele literaturii române contemporane, ce abordează subiecte care ating teme religioase, este Cezarina Adamescu, poetă, prozatoare, eseistă și dramaturg, autoare a literaturii pentru copii, cărțile sale reprezentative fiind: „Cântecul sinelui”, „Logodnă mistică” și „Autograf de lumină”.

Aproape fiecare poet a dorit să-și cânte în versuri adorația față de Dumnezeu. Legătura dintre poezie și rugăciune este foarte fină. Atunci când te adresezi Tatălui Ceresc, cuvintele ți se par sărace, exprimând puțin din ce vrea sufletul să-ți transmită.

Poezia religioasă este legătura dintre cer și sentiment. Atunci când îi dedici Creatorului nostru etern cuvinte meșteșugite, într-o poezie de adorare, transmiți mult mai mult. Sufletul tău ia legătura cu cel de care s-a despărțit în trecut, căutând intens să-i ofere iubirea ce-l leagă de cer.

Cititorul te poate înțelege mai bine atunci când prin versuri poezia e sinceră și transmite emoții puternice prin vocea eului liric.

În literatura română postdecembristă, poezia religioasă a prins aripi deoarece omul era însetat de Dumnezeu. Creatorul a fost un „Deus absconditus” în perioada dinaintea Revoluției de la 1989 în cultura românească. Dumnezeu era adorat în ascuns, iar literatura noastră era de lemn, sărăcă și fără un fond autentic.

Poeții postdecembriști, care au abordat idei religioase în poeziile lor, au știut să facă o legătură între literatură și religie, căutând prin ideile transmise să aducă în fața lectorului idei novatoare, sentimente și emoții ce trezesc în cititor legătura dintre om și Dumnezeu.

Una dintre acești poeți contemporani, ce îmbină armonios religia cu versul literar este Cezarina Adamescu, poeta contemporană remarcată prin versurile sale din volumul "Arhipelagul visării". În acest volum tratează teme ca iubirea, timpul și moartea, într-o viziune pur subiectivă, iubirea atingând note sublime:

"Iminenta iubire,
Ca primăvara,
La rascruce de muguri
Când prin crucea ninsorii
Răsar toporași și brândușe
Într-un rai al uitării de sine".

Dumnezeu este tratat ca un adevăr iminent, ca ceva incontestabil, adevărul intens, curat, ce nu poate fi contestat: "Ecce Deus! Căruia neîngrădit mă supun".

Timpul este o temă majoră în poezia novatoare a poetei, el guvernează vremile și soroacele:

"Un semn minuscul de-ar putea
Să-ți spună,
Că ești doar umbra risipită-n lut
Vitrării la fereastră fără lună
A unui timp în sine renăscut".

Știm, cu toții, că moartea este o altă temă religioasă, ce a atins orice penel poetic, ce a dorit a fi contemplată de autori autohtoni, dar și străini. Cezarina Adamescu este cea care îi dă valențe speciale acestei teme vast discutate:

"Deși mor cu prisosință,
Nu-I găsesc la moarte rostul
Nu am leac și nici voința
S-o implore, să-I aflu costul."

Cuvântul a fost la început de lume. Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu. Așa tratează și autoarea cuvintele, la rang înalt de încredere în cuvinte: "deși cuvintele îmi aduc/ dovezi de nesfârșită credință/ tot ce încerc acum rosti/ s-a mai cântat cândva.

Un alt volum reprezentativ al autoarei este un volum de poezie dedicat copiilor: "Primăvara face pozne", ce tratează teme copilărești, începând cu poezia "Cuvântul scris", în care autoarea se adresează copiilor de pretutindeni:

"Spune-mi, rogu-te, copile,
Ce-ai dori-n aceste file

Să găsești, să-ți placă ție
Aducându-ți bucurie?"

Cuvântul are, din nou, aici un rol esențial în sublinierea sentimentelor și trăirilor unui copil, în lumea poveștilor în care trăiește. Este o lume minunată, fermecată, unde zâna preferată îți poate arăta lumea basmului, în care fiecare copil visează un vis frumos:

"Spune-mi, rogu-te, ai vrea,
Să călătorești pe-o stea
c-un luceafăr într-o mână
pân la preafrumoasa zână
din povestea de departe..."

Cuvântul scris este cel mai important. El este cel care va dăinui peste veacuri, cel care va rămâne ca testament în viitor. Autoarea apreciază cuvântul scris cu care, spune ea, "va cuceri pământul", în toată imensitatea lui:

"De vei crede în cuvântul
Scris, vei cuceri pământul,
Și întreaga galaxie
Ți se va supune ție."

Credința este vitală. În Biblie, Dumnezeu ne spune că celui ce va crede i se va da iar credința este: "o încredere neclintită în lucrurile nădăjduite, o puternică încredere cu privire la lucrurile care nu se văd" (pag. 445).

Observăm că importanța cuvântului lui Dumnezeu nu este doar în Biblie, dar și în poezia Cezarinei Adamescu care se joacă cu cuvintele - "de vei crede în cuvântul scris, vei cuceri pământul."

Elementele biblice sunt observate în poezia "Ciudățeni în natură", unde scriitoarea subliniază frumusețea creației lui Dumnezeu, dar și diversitatea ei.

"Multe ciudățeni sunt
Pretutindeni pe pământ
Lângă fluviul Amazon
Anaconda stă pe tron
Și se simte în siguranță
Fiindcă-i șarpe cu prestanță."

Șarpele este, potrivit Bibliei, animalul prin care a fost introdus păcatul pe pământ, ademenind-o pe Eva apoi pe Adam.

În volumul „Arhipelagul visării”, poeta este obsedată din nou de cuvinte, folosind metafora ca să definească cuvântul:

“Ninsori se aștearnă
Abundent pe suflet și în gând
Când sita stă gata să cearnă
Pământ din pământul ce sunt.”

Întrebarea existenței o chinuie și pe poeta noastră, iar divinitatea este cea care decide existența fiecăruia în universul cotidian. Viața este un joc, pe care îl primești în dar și depinde de tine ce faci cu ea, dacă alegi cu inima sau cu mintea drumul ce duce spre fericire, pierzându-te în neant:

“Același joc și veșnic altul
Se irosește doar ce a fost nimic
Și stelele veghind în altul
Te apropie de infinitul mic.”

Timpul, infinitul, cuvintele, iubirea sunt teme predilecte specifice poeziei autoarei contemporane, Cezarina Adamescu, ce tratează și în poezia din volumul “Arhipelagul visării” teme mai sus amintite. Cuvântul este pentru ea cel mai important, deoarece vine dintr-o inimă însetată de frumos și de frumusețea cuvântului scris:

“Curând
Foarte curând
Mă voi înalța în cuvinte
Vouă dăruindu-mă
Cu sufletul asediat
De concertul preclasic al vârstei.”

Antonimia celor două cuvinte pereche “plecarea-venirea” arată o asemănare cu viața-moartea.

Iubirea este o altă temă specifică poeziei contemporane a Cezarinei Adamescu, unde frumusețea iubitei se manifestă în concordanță cu frumusețea naturii:

“Părul tău fără timp
Năvod lunecos
Cu o mie de ochi de luceferi”

Iertarea și împăcarea sunt două sentimente ce acaparează inima eului liric atunci când iubirea este tema prezentă în poezia autoarei noastre. Timpul este prietenul bun al uitării, al iertării și al împăcării, iar autoarea este prietena timpului:

“Vine sortit un timp al iertărilor
Birul iertărilor fiind plătit.” ...
“Vine sortit
Timpul iertărilor

Ș-al împăcărilor

Care promit.”

Prozodia versurilor este specific contemporană, predomină versul alb, rima și ritmul fiind inegale, amalgamul temelor este specific romantic, îmbinând armonios religia cu iubirea, credința cu timpul, natura cu istoria.

În concluzie, între literatură și religie există o strânsă legătură în spațiul contemporan românesc, una fără cealaltă neputând exista.

BIBLIOGRAFIE:

Adamescu, Cezarina, “Arhipelagul Visării”, editura Litera, București, 1987.

Adamescu, Cezarina, “Primăvara face pozne”, editura Porto Franco, Galați, 1991.

BIBLIA, editura World Wide Printing, Texas, 1997

Dorz, Traian, “Porțile veșniciei”, editura Oastea Domnului, Sibiu, 2007.